

גמ':

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

עין משפט
גר מצוה

קפחא א מיי פיע מלי
יפוי המורה ה'
ה'
קפחא ב ג ד מיי פיע
מהל' מסרה ה'
טו טז טז טז טז טז טז
טז טז טז טז טז טז טז
טז טז טז טז טז טז טז
קצ ה מיי שס פיה
הלכה ה סמג לאוין
קע קלי טועיע שס טע
י'

תורה אור השלם

- 1 לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויפחה לנו השמימה וינעשה דברים לבי
- 2 לא תהיה ארץ רבים קרעת ולא תענה על רב לננות אחרי רבים לננות: שמות כג ב
- 3 וגר לא תונה ולא תלקצנו בו גרים הייתם בארץ מצרים:
- 4 וכי יגור אהך גר בארצכם לא תונה אחר: ויקרא טו לב
- 5 ולא תנו איש את עמיתו ויראח מאלצוד כי אני ה' אלהיכם: ויקרא כה ה
- 6 וגר לא תלחץ ואתם ידעתם את נפש הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים: שמות כג ט
- 7 לא תקח תלוך את עמי את בעדך ואלו לא תהיה לו בעשה לא תשימון עליו נשך: שפח כב כ

זה תגור של עכנאי. יש דגס חכנאי וכן צירושלמי ומן זה נמש ושמא בעל המגור שהיה עושה שמו כן:

לא בשמים היא. והא דלמך צפ"ק דינמות (ד' ד' וסס ד"ה רבי) דהלכה כב"ה משום דלפאה לחוק על דברי תורה דכתיב אחרי רבים להטות אבל הם לדרכה ב"ה רובא אי לאו דהוה מספקא לן אי אלין בתר רובא משום דב"ש הוה חריפי טובא ועוד דכפאן לא ילאה בת קול אלא משום כבודו דר"א שאמר מן השמים יוימחו והא דלמך המס רבי יהושע היא דלמך אין משניחין צבת קול ולא שמעיין ליה לרי יהושע אלא על צ"ק דהאי מעשה דר"א דהכא המס דייק מדקאמר לא בשמים היא כבר נימנה לנו תורה מסיני משמע דבשום מקום אין מיום שחרב בהמ"ק אין שמוק לפני הקב"ה היינו קבעו והכא מילמא דנדימותא בעלמא הוא דלמך: וק"ע בגדיו והלין טעליו. אין להוכיח מכאן הא דמנעיה ליה צמועד קטן (ד' טו: וסס ד"ה לא) אס מגודה לריך קריעת בגדים ומלוח מנעל דלמא הכא לערה בעלמא הוא דענד הכי"ס:

מבית אבי אבא. פי' בקונטרס מבית דוד אבי משפחה שנת נשיאים הימה וסס מבית דוד: (ט' חו"ץ משערי אונאה. לפי שלער הלכ הוא וקריב להוריד דמעות משמע משום דנפקא לעיל מקרא דתהליט דשערי דמעה לא נעלו ונחסס דחק כן דהא דריש לעיל כד חסדא דהיא מדכמיב הנה ה' נצט על חומת ארץ ושמא מבית רבן גמליאל הימה מקובלת שהיה אבן המשפחה ואלו אלו קאמר כדלשכחן נמי (רי"ה ד' סה.) דלמך רבן גמליאל מקובלני מבית אבי אבא שפעמים נא בארזכה כו':

ואמרי לה כפ"ו. יש מפרש משום דמשיב יי גרים הייתם וכיוצא בזה:

עכנאי. נמש דרכו לעשות צעגולה להנמיס ונכו אלל פיו: כל טפרות טפירס ר"א. ע"י מעשה שאירע נשאלה הלכה זו צבית המדרש שנפלה עומתה לאור תגור זה ומגורו ושאלו על גביו טפרות וטיהרס ר"א והניאוס ושרפוס לפניו: לבש שחורים. עיני צמר ואכל: אף הוא קרע בגדיו.

שהמגודה חייב בקריעה"ו: ומלך מנעליו. שהמגודה חסור ננעילת הקנדל צמו"ק (ד' טו:): ונשמט. מן הכסא: טפח. נתקלקל: אך גדול. מכה גדולה: ר"ג. נשיא היה ועל פיו נעשה: שלא ירכו מחלוקות. שלא ירגיל היחד לחלוק על המרויני: אימא טוס. כך שמה: צין מלא לחסר. סגורה הימה שהיה החדש חסר וקצוע ציוס ל' ולא יפול ציוס החדש על פניו והיה מלא ולא נקבע עד יוס שלשים ואחד ולא נסרה צו ציוס ל' ופל על פניו: מינס אבי אבא. מבית אבי המשפחה שנת נשיאים הימה וסס מבית דוד: חון משערי אונאה. לפי שלער הלכ היא וקרוב להוריד דמעות: מפאנס אס הגר. אונאת דברים: הלוואו. דוחקו: ולא תהיה לו כנושא. לחך הוא שדוחקו למצוע חו"ב: ה"ג מאי שנה מאנס דכתיב כיה סלפא וגר לא תונה לא סונו אוסו ולא סונו איש אס עמיטו וגר ככלל עמיטו הוא: לוואו נמי סלפא כתיב כיה. וגר לא תלחץ ולא תלחצנו ולא תהיה לו כנושא: מוס שדך אל סאמר לחכדך.

כיון דגרים הייתם נגלי הוא לכס להוכיח שס גיריות: מלך דאוס ליה וקיסא דיוספיקס לא נמא לחכריס וקיף ביניסא. מי שיש לו תלוי צמספתחו לא יאמר לענדו או לנן צימו תלה לי דג זה שכל שס תלייה נגלי הוא לו: מתני' אין מערבין פירוס צפירוס. בעל הבית שאומר פירוס שנה פלני אי מוכר לך כך וכך סאין לא יערבנו צפירות שדה אחרת: ואין

אמות אמר לו ר"א עקיבא מה יום מיומים אמר לו רבי כמדומה לי שחבירים בדילים ממך אף הוא קרע בגדיו וחלץ מנעליו ונשמט וישב על גבי קרקע ולגו עיניו דמעות לקה העולם שלישי בזיתים ושלישי בחמים ושלישי בשעורים ויש אומרים אף כצק שבידי אשה (ס' מפח תנא) אך גדול היה אמר כמדומה לי שאין זה אלא בשביל ר"א בן הורקנוס עמד על רגליו ואמר רבוננו של עולם גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי אלא לכבודך שלא ירכו מחלוקות בישראל נח הים מועפו אימא שלום דביתיה דר"א אחתיה דר"ג הואי מההוא מעשה ואיך לא היה שבקה ליה לר"א למיפל על אפיה ההוא יומא ריש ירחא הוה ואיחלף לה בין מלא לחסר איבא דאמרי אתא עניא וקאי אבבא אפיקא ליה ריפחא אשכחתי דנפל על אנפיה אמרה ליה קום קמלית לאחי אדהבי נפק סיפורה מבית רבן גמליאל דשכיב אמר לה מנא ידעת אמרה ליה כך מקובלני מבית אבי אבא כל השערים ננעלים חרץ משערי אונאה תנו רבנן דהמאנה את הגר עובר בשלשה לאוין והלוחצו עובר בשנים מאי שנה מאנה דכתיבי שלשה לאוין יוגר לא תונה יוכי יגור אהך גר בארצכם לא תונו אותו ולא תונו איש את עמיתו וגר בכלל עמיתו הוא לוהצו נמי שלשה כתיבי ולא תלחצנו וגר לא תלחץ ולא תהיה לו כנושה וגר בכלל הוא אלא יאחר זה ואחר זה בשלשה תניא רבי אליעזר הגדול אומר מפני מה י"הוהויה תורה בל"ו מקומות ואמרי לה כמ"ו מקומות בנר מפני שישמרו רע מאי דכתיב וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים (תנינא) רבי נתן אומר מוס שדך אל תאמר לחכדך והיינו דאמרי אינשי דוקיף ליה זקיפא בדיותקה לא נימא ליה לחבריה זקיף ביניתא: מתני' אין מערבין פירות בפירות אפי' חדשים בחדשים ואין

(א) גרסות נכ. פירוש י. ספחים קד. ימות די. חולין מד. (ב) גרסות יע. (ג) ס"א אף. (ד) (פי' על זה מלמא כהורות יג. רשיי דיה אילי מפני שמוקן. (ה) (מילא בל"ג.) (ו) (פי' מ"ק טו טע"א.) (ז) (די"ה לא אמר דיה לחלו נמי.) (ח) (פי' חוס' מ"ק טו: דיה לא אשאלה וימסו' דנהה ז: דיה הקסא.) (ט) גי' מהר"ם ורש"א דה"ה.

הגהות הב"ח
(ב) נ"ב נ"ק שבידי אשה חסר כלל וכן גרסי':

גליון הש"ס
נ"ב הוהיה תורה בל"ו ספיקות. עיין קדושין דף ע"ב ע"ג חספוס ד"ה קיסס דנקטו ככ"ד מקומות: שם שפני שפורו. עיין גרסי' הוריות דף י' ע"א ד"ה אמר לטו:

מוסף רש"י
בעכנאי זו. ממש זה שדריך עמא בעגולה (גרכוח י"ג.) אחרת היום הביאו כל טהרות. ששבו ממגור זה או שנטעו בלחור והיה ר' אליעזר מטהרין וסס שרפוס (נ"ח.) ונבננו עליו. שלא לקטע הלכס כמסו' (פסחים י"ג.) ובבבבב. לפי שבהנה מלך לחלוק דגבר זה (גרכוח י"ג.) ששורר. מנהגו. ממו (י"מיה ב' כ"ג) סורי יאסן רש"י (ב"ב) א"ג. י"ה דהע. שער רע הוא (המפדש הוריות י"ג.)